

debent esse mere spiritualia, cum ad illos spectet contra potestates tenebrarum militare. Unde dicunt Theologi cum Benedicto XIV, not. 101., peccare graviter Clericos in sacris, qui militiam amplectuntur. Non tamen reprehendendi sunt, qui bello iusto cooperantur consilio, adhortatione, vel etiam auxilio, modo arma non gerant, nec officio ducis fungantur. De his ex variis locis Iuris canonici constat. Dixi *extra necessitatem*, quia necessitas legem non habet.

1054. — Venatio prohibetur Clericis; at venationem intellige clamorosam, seu quae fit cum canibus et armorum strepitu, vel accipitribus; non vero venationem quietam, v. gr. cum laqueis aut aliis instrumentis. Constat ex variis locis Iuris can., sed praesertim ex *Conc. Later. IV.*, Can. 15., ubi dicitur: *Venationem et aucupationem universis Clericis interdiximus; unde nec canes nec aves habere praesumant.* Item ex *Conc. Trid.* sess. 24. c. 13. — Vide S. Lig. l. 3. n. 606.

Controvertitur autem, an venatio clamorosa sit peccatum grave, si raro fiat. Negat S. Ligorius, secluso scandalo. Pariter non videtur stricte prohibita *per se* venatio cum sclopeto et uno cane; sed generatim indecentiam involvit, nec aliquo scandalo caret, nisi forte raro fiat, v. gr. absque cursu, in horto, etc.

§. IV. De negotiatione.

1055. — Negotiatio prohibetur omnibus Clericis, praesertim iis, qui sacris initiati sunt. Constat ex innumeris textibus Iuris can., praecipue ex *Trid.* sess. 22. c. 1. *de Reformat.*

Neque citra licentiam aut Sedis Apostolicae intra Italiam, aut Ordinarii extra Italiam negotiationi vacare etiam ob alendae familiae necessitatem Clericis licet. Ex Decret. Clement. XIII, Constit. *Cum priorum*, 17. Septembr. 1759. — Vid. S. Alphons. *de Contract.* n. 832. 833.

At non continentur in illa prohibitione 1° Clerici, qui fructus venditant, quos ex suis agris percipiunt. 2° Qui artem exercent conditioni ac statui proprio consentaneam, et opera vendunt. 3° Qui res parvo emunt pretio, cum adest copia, ut eas, ingruente annonae caritate, eodem pretio amicis, propinquis ac pauperibus vendant. 4° Qui emunt pecora, ut ea in propriis praediis saginata vendant; secus vero, si in alienis septis saginentur. 5° Probabiliter ex communi sententia etiam qui emunt fructus aliorum agrorum ad animalia saginanda, et saginata vendenda. 6° Qui ad proprium usum emunt, sed deinceps vendunt, si pretium crescat, ut vilius simile ematur. 7° Qui emunt plurima, ut tutius sibi prospiciant, et deinde quod superest, etiam carius vendunt (*).

(*) Quaestio est, an licet Clericis in sacris accipere *actiones* et *obligationes* societatum, quarum duplex distinguitur generis; quaedam enim *negotiatoriae* sunt,

CAPUT II.

DE OBLIGATIONIBUS PARTICULARIBUS CLERICORUM.

Dicemus de obligationibus 1° Episcoporum; 2° Parochorum; 3° Canonicorum.

ARTICULUS I. — DE OBLIGATIONIBUS EPISCOPORUM

1056. — Episcopus dicitur *Ordinarius*, quia ordinaria iurisdictione utitur in sua dioecesi. Dicitur etiam *Dioecesanus* ratione territorii sibi subiecti, et *Suffraganeus* ratione *Metropolitani*, cui subditur. Eius Ecclesia *Cathedralis* vocatur, quod in ea sit Sedes episcopalis, seu *Cathedra*.

Episcoporum obligationes, praeter eas, quibus in die consecrationis iuramento se adstringunt, reducuntur ad residentiam, orationem, praedicationem, et dioeceseos visitationem.

1057. — I. *Quoad residentiam.* Episcopi, licet Cardinales sint, tenentur in sua episcopali sede commorari, ut colligitur ex *Conc. Trid.* sess. 6. c. 1. *de Reformat.*, et sess. 23. eod. c.

Plures autem sunt causae excusantes Episcopum a perpetua et continua residentia.

1° *Charitas christiana*, v. gr. si qua Ecclesia in magno haereseos discrimine versetur, et opem illi ferre possit, vel si ipsius mediatio sit necessaria ad componendam pacem, etc.

2° *Necessitas urgens*, v. gr. si Episcopus vita periclitetur ob morbum, aeris inclementiam, persecutionem personalem, etc. non vero propter generale periculum. v. gr. tempore contagii, etc.

3° *Obedientia debita*, scilicet cum Pontifex Episcopum aliquem ad

quaedam *industriales*. Supponimus in his clericos ea pecunia uti, de qua possint libere disponere.

Quoad *obligationes* accipiendas a qualibet societate, nulla est difficultas; cum id aliud non sit quam mutuo dare, quod clericis licet. Quod spectat ad *actiones*, res controversa est potissimum si agatur de societatibus negotiationi deditis, verum et graves Auctores censent id licere nec ulla haecenus a S. Sede responsio prodiit, quae universaliter quaestionem definiat. Cf. Sanguineti *Iuris eccles. Institutiones* ed. 2. n. 220. Bouix *Revue de Sciences ecclesiastiques* vol. 2. pag. 444. 471. v. 13. pag. 460.-483. Qui tumentur licere, his conditionibus rem circumscribunt, ut

clericus nullam partem habeat in agendis negotiis societatis ideoque conventibus generalibus sociorum non intersit, in quibus et negotia aguntur, ad quos conventus non omnes actionarii ius habent, sed tantum qui maiorem partem actionum possident nec ullus interesse tenetur. Si enim ita se gerant clerici, reapse non videntur negotiari et ad lucrum captandum quod spectant, perinde se habent ac isti, qui *obligationes* accipiunt. Quidam consulunt clericos abstinere ab *actionibus* cum agitur de societate primum constituenda; quo in casu aiunt maiorem gigni suspicionem cupiditatis lucri captandi. Cf. *Opus theol. mor.* V. 4. p. 353. seqq.

vocat, ut ei negotii alicuius curam demandet: sic Cardinales Romano Pontifici assistentes sufficientem causam habent, cur ab Ecclesiis saepius absint.

4° *Bonum evidens Ecclesiae*, ad eius iura defendenda, v. gr. in Concilio provinciali vel generali. — S. Lig. n. 125.

Episcopis permittitur, ut ex honesta causa et absque gregis detrimento singulis annis duobus aut tribus mensibus abesse possint, sive continue, sive interpolate. Ex *Conc. Trident.* sess. 23. c. 1. *de Reform.* Sed diutius absque Indulto Apostolico abesse non possunt, si peregrinationem ad limina Apostolorum et assistentiam Concilio provinciali excipias.

1058. — II. *Quoad praedicationem.* Episcopi strictissima tenentur obligatione verbum Dei praedicandi, *per se* vel saltem per alios, si fuerint ipsi legitime impediti: constat ex Scriptura sacra. Sic Apostolus, 2. *Tim.* 4. 2.: *Praedica verbum; insta opportune, importune; argue, obsecra, increpa in omni patientia et doctrina*, etc. Constat etiam ex *Conc. Trid.* sess. 5. c. 2. *de Reform.*

III. *Quoad orationem.* Episcopi, Apostolorum instar, debent orationi saepe dare operam, et in divinarum rerum contemplatione se exercere, divinumque lumen sibi, Clero, populoque universo continenter efflagitare.

Frequenter, et saltem diebus Dominicis ac festis, Sacrum pro dioecesi universa facere debent, et populum ad orationem saepius incitare, orandi modum edocendo, privatas publicasque preces in praecipuis necessitatibus indicendo, supplicationesque decernendo, etc. — S. Lig. *Hom. apost.* tract. 7. n. n. 65. 66. (*).

1059. — IV. *Quoad visitationem episcopalem.* Episcopus utpote totius dioeceseos pastor magnam animarum suae sollicitudini ac laboribus commissarum curam gerere debet. Quare diligenter diversas suae iurisdictionis Ecclesias obire adstringitur, ut oves suas, uti par est, cognoscat, earum necessitates detegat, media illis occurrendi pervestiget. Ad haec omnia iure divino et naturali obligatur, neque ulla consuetudine lex haec abrogari vel imminui potest, ut apertum est ex *Concil. Trident.* sess. 24. c. 3. *de Reform.* — S. Lig. *Hom. apost.* tract. 7. nn. 59. 60.

Episcopi, qui dissitas immensasque dioeceses administrant, ut in Gallia, non possunt eas quotannis neque altero quoque anno integras perlustrare: (**) excusantur igitur ob impossibilitatem, modo id quod possunt, fa-

(*) Diebus dominicis et festis obligationem Episcoporum sacrificium offerendi pro populo, declaravit ss. Pater Leo XIII. Const. *In suprema* 10. Jun. 1882. Quod si plures dioeceses aequae principaliter unitas habeant, satisfacturos huic obligationi statuit una celebratione.

(**) Cum lex Tridentina iubeat Episcopos dioecesim suam visitare vel per se vel per visitatores suos, non apparet ratio cur id vel in latissima dioecesi, intra biennium, quod Synodus praescribit, fieri nequeat, nisi si destituatur Episcopus copia idoneorum ministrorum.

cient, et magnam dioeceseos partem invisant, saltem per Vicarios generales, si personaliter impediantur.

In omnibus, quae ad visitationem et morum correctionem pertinent, Episcopi ius habent ea ordinandi, moderandi, puniendi, exequendi, iuxta Canonum sanctiones, quae pro eorum prudentia ad emendationem subditorum, et dioeceseos utilitatem necessaria videantur. — *Sic ex Conc. Trid.* sess. 24. c. 10. *de Reform.*

ARTICULUS II. — DE OBLIGATIONIBUS PAROCHORUM (1).

1060. — Parochus, semel canonice constitutus, ordinaria gaudet iurisdictione in populum sibi demandatum, et sine nova Episcopi approbatione ius habet ad omnia munia parochialia obeunda. Nullus ergo Clericus, dempto Episcopo, et eius Vicario generali, eorumque delegatis, sacris quibuslibet fungi in eius Ecclesia aut parochia, sine ipsius consensu expresso aut rationabiliter praesumpto, ulla ratione licite potest (2).

Parochi, uti Episcopi, tenentur praecipue, 1° ad residentiam; 2° ad orationem; 3° ad praedicationem; 4° ad administrationem Sacramentorum; 5° ad correctionem ovium; 6° ad visitationem aegrotorum et parochiae.

(1) De hoc argumento dignissimum est, quod legatur, immo quod diu noctuque manibus teratur opusculum, cui titulus: *Manuale pratico pel parroco novello, per Giuseppe Frassinetti, Priore di S. Sabina in Genova: operetta utile anche agli altri Ecclesiastici, specialmente Confessori e Predicatori.* Quidquid enim ad quaelibet Parochi munia pertinere quavis in re potest, in Sacramentorum nimirum administratione, in functionibus sacris, in administrandis bonis tum quae ad parochiale beneficium, tum quae ad fabricam ecclesiae spectant, in templi decore, ac domus etiam parochiali decentia servanda, in pauperum, infirmorum, scholarumque cura gerenda, in piis Congregationibus instituendis aut fovendis, in divini verbi pabulo tum per praedicationem tum etiam per utilem librorum lectionem plebi suppeditando, in subditis, ubi opus sit, corrigendis, in scandalis sive contra fidem sive contra bonos mores amovendis etc., id omne in egregio hoc opusculo attingitur. Neque vero Auctor haec exequitur per prolixas, ac veluti concionatorias prae-

neses, multoque minus per acerbiores, ut nonnulli assolent, expostulationes, quibus ecclesiasticorum vitia carpere videatur, sed breviter ac sobrie per monita quaedam, sapientiae sane prudentiaeque plena, quae suavissima ac mitissima charitas, solida doctrina, diuturna experientia, ac temperantissima iudicii indoles (*discretionem* alii dixerint) suppeditare valet. Hinc autem illud existit summi profecto momenti commodum, quod ad cavendos errores in quos impingere quidam aut experientia nondum sat eruditi aut minus prudentia instructi interdum solent, non quidem factis cum suo aliorumve damno subinde gravi experimentis, sed tutissima in antecessum via demonstrata praemuniantur.

(2) Non potes proinde sine eiusmodi parochi consensu confessiones in eius Ecclesia excipere. Si tamen tibi permittatur ibi Missam celebrare, etiam SS. Eucharistiam distribuere tunc potes. Quoad confessiones autem excipiendas, fac distinguas paroeciam ab Ecclesia parochiali. Nam ad infirmorum audiendas confessiones etiam inscio parochi accedere potes.

1061. — I. *Quoad residentiam*. Parochus ad residentiam obstringitur, quia cum administrationem parochiae susceperit, sese obligavit ad animarum saluti consulendum, eamque pro virili parte procurandam. — *Conc. Trid.* sess. 23. c. 1. *de Reform.* — S. Lig. n. 121.

Debet Parochus in domicilio presbyterali commorari, vel si hoc desit, in propiore domo intra parochiae fines, ut facile adiri possit, et ipse in residentiae munere obeundo non impediatur. Ut vero residentiae muneri satisfiat, non tantum debet esse praesens corpore, sed etiam *per se* ipse debet parochiae servire. — S. Lig. n. 124. 127.

Attamen possunt, si veniam ab Ordinario obtineant, iusta de causa abesse quotannis per bimestre, modo Vicarium idoneum per Episcopum sibi substituant. Venia Ordinarii necessaria est, etiam si per hebdomadam abesse velint. Per unum vero vel alterum diem possunt abesse sine speciali licentia ex causa quae ipsis videatur legitima, modo Vicario idoneo parochiam commendent.

II. *Quoad orationem*. Tenetur Parochus, ut Episcopus, Sacrum pro parochia facere festis ac diebus dominicis, ut patebit ex dicendis in *Tract. de Euch.* Item tenetur orare frequenter pro suis ovibus, ut sibi ac subditis gratias ad salutem necessarias, et caelestes benedictiones imploret.

Praeterea curare debet Parochus, ut omnes addiscant orare, ut bene orent, suosque doceant orare; ad hoc conducet maxime, si quandoque, praesertim festis diebus et Dominicis, necnon tempore Adventus et Quadragesimae, matutinas orationes ac serotinas publice fideles agant. — S. Lig. *Hom. apost.* tract. 7. n. 35. et seq.

1062. — III. *Quoad praedicationem*. Parochi tenentur saepius ad populum verba facere, eum salutaribus pabulis alere, saltem diebus Dominicis singulis, et singulis festis maioribus. — *Sic Trid.* sess. 5. c. 2. *de Reform.*

Graviter ergo peccant Parochi, qui per tempus notabile abstinent a praedicatione. Tempus vero notabile a multis habetur, si per integrum continuumque mensem praedicatione deseratur; aut per tres menses non continuos, seu in anno divisos. — Ita S. Lig. lib. 3. n. 269. (3). — Neque obligationis satis illi faciunt, qui praedicationem audientium captui accommodare non satagunt.

Nomine praedicationis haec non veniunt sermones multa ac subtili arte perfecti atque elaborati, elegantis referti, memoriaeque commendati (4);

(3) Ita quidem opiniones a S. Alphonso ibi relatae. Verba tamen Tridentini, e quibus gravitatem reatus arguunt in trium mensium omissione, ad tres menses continuos potius, quam interruptos spectare videntur.

(4) Auctor prae oculis habuit verba Tridentinae Synodi (Sess. V. *de Reform.* cap. 2.): *Plebes sibi commissas pro sua et earum capacitate pascant salutaribus verbis; docendo, quae scire omnibus necessarium est ad salutem,*

hi enim sermones quanquam sint utiles et aliquando necessarii, plerumque tamen Parochus huiusmodi sermones habens, muneri suo nullo pacto satisfaceret, quia iuxta *Trid.* docere debet, quae magis sunt necessaria, et modo utiliore et maximae auditorum parti accommodatiore. Neque minus reprehendendi illi sunt, qui nulla adhibita praeparatione, quidquid in buccam venit, effutunt sine ordine, claritate, pietate ac zelo. Hi verbum Dei deturpant, et nauseam fastidiumque creant auditoribus. — *Ita omnes.*

Parochus autem, qui pios libros auditoribus legit, non obit munus suum praedicandi: quia lectio non est praedicationis; nisi quis adeo sit labilis memoriae, ut aliter facere non possit; tum vero identidem debet curare, ut per alium ad populum sermones habeantur, vel Episcopum de impedimento commonefacere.

1063. — IV. *Quoad administrationem Sacramentorum*. Parochi tenentur per se Sacramenta ministrare, non modo instante tempore praeccepti, et gravis necessitatis, sed etiam, quod spectat ad Sacramenta, quae possunt iterari, toties quoties oves debite seu non intempestive petunt, nisi sint legitime impediti, vel possint per alium sine incommodo et offensione petentium ipsis consulere. Vide complura alia hac super obligatione in *Tract. de Sacram. in genere.*

V. *Quoad correctionem*. Tenetur Parochus subditos in peccato mortali vel in proximo peccati mortalis periculo versantes corrigere, etiamsi grave periculum subeundum esset; si tamen spes aliqua emendationis affulgere videatur. Debet etiam, in quantum potest, cum debita prudentia scandala de medio tollere, vel praecavere per se aut per alios, directe vel indirecte, mandato, consilio, cohortatione, precibus, etc. — *Ita communiter, et probabiliter* quidem ex *iustitia*, non vero ex *charitate* tantum. — S. Lig. *Hom. apost.* tract. 7. n. 30. et seq. (5).

Deinde Parochi bono spirituali subditorum prospicere sollicite debent,

annuntiandoque eis, cum brevitate et facilitate sermonis, vitia, quae eos declinare, et virtutes, quas sectari oporteat, etc.

(5) S. Alphonsus non dubitat hoc loco affirmare, parochos ac multo magis Episcopos ad correctionis officium etiam cum vitae periculo teneri. At correctionem DD. hic non usurpant presso sensu pro *admonitione de delictorum emendatione*, sed latius pro cura arcendi seu impediendi quamlibet spiritualem ovium sibi commissarum ruinam. Nam reipsa contingit interdum, ut quidquid demum periculi subeun-

dum sit, parochus nihilominus plebem suam docere ac monere debeat. Ita v. gr. ubi vigeant rebelles illae adversus ius divinum leges, quae quoad christiani matrimonii validitatem vel invaliditatem nullam canonicarum legum rationem habent, parochus, quovis contempto periculo, tenetur sane dogma illud catholicum proclamare, quod in SS. D. N. Pii Papae IX. litteris ad Regem Sardiniae 19. Sept. 1852. datis, edicitur, quamlibet inter christianos conjunctionem, utut legibus civilibus sancitam, si sacramentum non sit, non esse nisi turpem concubinatum.

iuxta illud Apostoli, *Rom. 12. 8.*: *Qui praeest in sollicitudine.* Debent ideirco parochianorum mores investigare, delinquentes corrigere, sustinere vacillantes, et satagere, ut omnes suas obligationes obeant, semper memoria tenentes, se pro eorum animabus esse aliquando rationem reddituros.

1064. — VI. *Quoad visitationem aegrotorum et parochiae.* Abusus est animarum saluti valde noxius aegrotos non invisere, antequam Parochus ab ipsis accersatur. Cum autem aegrotos invisit Parochus, eosque Sacramentis refecerit, non arbitretur, se munus suum adimplevisse; sed illos saepius visitet, consoleturque. Legantur et pia meditatione recolantur monita Ritualis Romani circa infirmorum curam et visitationem.

Quoad parochianorum visitationem, haec habet *Concilium Suessionense* anni 1849. tit. XV. c. 1.

Quia, ut ipse ait Christus, bonus Pastor cognoscit oves suas, et vocat eas nominatim, ideo Parochus cognoscere debet fideles sibi commissos. Non ergo negligat hunc morem tam salutarem singulas paroeciae suae familias certis temporibus visitandi; hocque munus adimpleat cum gravitate simul et modestia, necnon et singulari charitate. Quamvis enim a quolibet inutili per paroeciam discursu abstinere debeat, non tamen officio suo satisfacisse arbitretur, si domi inclusus expectet, ut ad ipsum veniant parochiani. Semper equidem valuit, sed hisce praesertim temporibus valet hoc praeceptum Domini: Ite ad oves, quae perierunt, domus Israel.

ARTICULUS III. — DE OBLIGATIONIBUS CANONICORUM

1065. — Canonici, sic nuncupati, quod olim communi regulae subiicerentur, constituunt concilium Episcopi, et variis adstringuntur obligationibus quoad cultum divinum, altare, chorum, et vacante Sede, dioecesis administrationem.

Canonici constituuntur imprimis, ubi habetur Sedes episcopalis, seu Ecclesia cathedralis. Tempia, quae praeter cathedralem collegium habent Canoniorum, *Collegiatae* appellantur.

Canonici sunt alii *regulares*, qui sub Praeposito communem vitam votis adstrictam agunt, et hi nunc pauciores inveniuntur; alii vero *saeculares*, qui seorsim vivunt ex beneficiis seu pensionibus ecclesiasticis, et institutum canonicum servant quoad varia munia in Ecclesia obeunda.

Praecipuae autem obligationes Canoniorum reducuntur 1° ad residentiam; 2° ad Officium chori; 3° ad Missam conventualem; 4° ad assistentiam Episcopi; 5° ad quaedam munera, Sede vacante.

I. Quoad residentiam.

1066. — Canonici tenentur ad residentiam. 1° Sic enim statuit *Conc. Trid.* sess. 24. c. 12. *de Reform.*: *Non liceat (Canonici) vigore cuiuslibet statuti aut consuetudinis, ultra tres menses... quolibet anno abesse, salvo nihilominus Ecclesiarum constitutionibus, quae longius servitii tempus requirunt, alioquin primo anno privetur unusquisque dimidia parte fructuum, etc.*

2° Non omnes Canonici simul abesse possunt, sed non ultra tertiam partem Capituli, quia vacationes conceduntur quidem Canonici, non vero Capitulo; cultus enim divinus, cui addicti sunt, vacare non debet. Nec indigent licentia aut Capituli aut Episcopi ad discedendum intra dioecesim; si autem extra dioecesim discurrere velint, licentia Episcopi ipsis necessaria est. Sic statuit *S. Congr. Concil.* Neque indigent aliqua speciali ratione, ut abesse possint, prout expresse declaravit eadem *Congr. Conc.* 4. Maii 1737.

Tempus vero vacationis incidere non debet in maiores solemnitates Paschae, Pentecostes, Nativitatis Domini, etc., neque in earum Octavas, neque in tempus Adventus, vel Quadragesimae.

1067. **Quaesita.** — **QUAER.** 1° *An Episcopus possit longiorem absentiam permittere?*

Resp. Si adsit legitima causa, Episcopus potest permittere absentiam quatuor mensium, imo et diuturniorem ob causam extraordinariam, scilicet propter christianae charitatis officia, infirmam valetudinem, saevientem persecutionem, vel indubiam Ecclesiae aut Reipublicae utilitatem.

QUAER. 2° *An Canonici absentes teneantur aliquem sibi substituere?*

Resp. Neg. Ita declaravit *S. Congr. Conc. Trid.* Ratio est, quia alii Canonici praesentes supponuntur sufficere pro assistentia chori, cultuque divino peragendo. Hinc potioris sunt conditionis quam Parochi, qui nunquam abesse possunt, nisi alium idoneum Sacerdotem sibi substituant.

II. Quoad officium chori.

1068. — Omnes Canonici tenentur ad Officium divinum in choro canendum, vel psallendum. Constat ex *Concil. Trid.* sess. 24. c. 12. *de Reform.* Nec ideo excusantur, quod forte sint pauci; nam *Congreg. Conc.* definivit 13 Martii 1696, Canonicos, etsi paucos, puta duos vel tres, Officium in choro canere aut recitare teneri. Hinc non sufficit, ut Canonici intersint tantum choro vel Officiis; sed in quantum possunt, tenentur ad cantum vel recitationem concurrere, voce elata et pio cordis affectu. Nec satisfaciunt etiam praesentes cum privata recitatione, ut constat ex *Const. Bened. XIV.*: *Cum semper*, 19 Aug. 1744. — Peccant igitur gra-

viter, qui sine probabili causa notabiliter absunt a choro ultra tempus a *Conc. Trid.* permissum, et venialiter si per breve tempus, v. gr., tres aut quatuor dies. — *Ita communiter* cum S. Lig. lib. 3. n. 675. Nec possunt diutius abesse, secluso Indulto Apostolico, quod v. gr. ad concionandum concedi solet.

1069. **Quaesita.** — QUAER. 1° *An Episcopus permittere possit, ut non omnes Horae cantentur?*

Resp. Neg. Etenim S. Congr. nuperrime interrogata a Capitulo Ecclesiae Molinensis, utrum sustineri possit statutum DD. Antonii de Pons, primi huius Sedis Episcopi (an. 1822), quo talis concedebatur licentia Canonicis, respondit: *Ordinationem praefatam non esse attendendam.* Episcopo tamen eadem Congregatio licentiam concessit, ut res in veteri statu retineantur, usquedum quaedam circumstantiae immutentur (Apud D. de Conny, *Des usages et des abus en matière de cérémonies*, ad calcem operis).

QUAER. 2° *An Officium Defunctorum, B. Mariae V. et Psalmi graduales debeant ex obligatione recitari in choro?*

Resp. Neg. Quia non sunt de praecepto, sed de rubrica directiva, seu de consilio. — *In communiter Canonistae.* — *Recole dicta supra de Horis can. n. 60.*

III. Quoad Missam Conventualem.

1070. — 1° Canonici iuxta communem sententiam Theologorum et Canonistarum tenentur sub gravi Missam conventualem quotidie canere. — S. Lig. lib. 6. n. 314. Constat ex Bulla Bened. XIV, *Cum semper*, etc., necnon ex responsione Leonis XII, qui a Capitulo Cenomanensi interrogatus, eo sensu respondendum esse iussit. — Bouvier, *de quarto Decalogi praecepto.*

2° Missa autem conventualis 1° quotidie canenda est; 2° fundatoribus et benefactoribus Ecclesiae in genere est applicanda. Attamen haec obligatio reduci posset a S. Congreg. Conc. ad dies festos, si canonici sint adeo pauperes, ut retributionibus Missarum indigeant ad vivendum. — *Ita expresse* quoad haec omnia Benedictus XIV. in Bulla citata.

IV. Quoad assistentiam Episcopi, etc.

1071. — 1° *Concil. Trid.* sess. 24. c. 12. *de Reform.* sic statuit de Canonicis cathedralium: *Omnes compellantur Episcopo celebranti aut alia Pontificalia exercenti assistere et inservire.* Consonat Caeremoniale Episcoporum, l. 1. c. 15., et declarat, omnes Canonicos teneri convenire in habitu canonicali ad locum designatum, et Episcopum ad Ecclesiam Pontificalia exercendi causa progredientem ducere, et redeuntem pariter

comitari. Sed hoc est intelligendum, quando in solemnioribus festis vel caeremoniis accedit Episcopus ad Ecclesiam celebraturus, vel Sacro interfuturus, cappa indutus, aut Pontificalibus perfuncturus. Non autem tenentur Episcopo privatim celebranti assistere.

2° Canonici insuper componunt concilium Episcopi. Episcopus enim, nisi adsit contraria et vera consuetudo, in casu particulari postulare debet consilium Canonicorum, antequam mandata ferat; sed eorum consensu non indiget, ut ea statuatur et urgeat nisi in casibus iure determinatis (6). Sic enim Bened. XIV, de Synod. l. 13. c. 1. n. 8. 9.: *Multum hac in re deferendum est locorum consuetudini... Necesse utique non est, ut Episcopus novas leges promulgaturus totius Cleri sententiam efflagilet; sed satis est, si Capituli sui consilium exposcat, etsi illud sequi non teneatur... Quin imo ab ipsa obligatione petendi Capituli consilium solutus erit Episcopus, qui per legitime praescriptam consuetudinem ius sibi acquisierit leges condendi, et publicandi, inconsulto Capitulo.*

V. Quoad munera Canonicorum, Sede vacante.

1072. — 1° Capitulum, Sede vacante, succedit Episcopo in iurisdictionem ordinariam, non vero in delegatam a Summo Pontifice. Ita ex iure canonico, consentientibus omnibus Canonistis.

2° Capitulum tenetur intra octo dies Vicarium generalem constituere, aut existentem confirmare; quod si non fecerit, ius eum constituendi ad Metropolitanum devolvitur, et ipsius defectu ad antiquiorem Suffraganeum (7). Sic statuit *Conc. Trid.* sess. 24. c. 16. *de Reform.*

3° Tota iurisdicatio Episcopalis transit in Vicarios generales capitulares regulariter electos, nec eiusdem vel minimam partem Capitulum penes se retinere potest. Vicarii autem electi a Capitulo iam destitui non possunt, nisi ex causa quae a S. Congreg. *Episcoporum et Regularium* ut sufficiens agnita fuerit. — Nec Capitulum conditiones ullas etiam electioni Vicarii apponere potest. Hinc potestas Vicariorum capitularium est indefinita, et perdurat usquedum Episcopus electus et a Papa institutus litteras suae institutionis Capitulo Ecclesiae suae ostenderit, et sic possessionem adeptus fuerit.

Porro Vicarii capitulares possunt facere, quaecumque exigit praesens dioecesis gubernatio; non autem omnes Episcopi facultates ipsis tribuuntur. Sic specialiter iure canonico prohibentur aliquid innovare, iura Episcopalia imminuere, indulgentias tribuere, litteras dimissorias ante annum elapsam concedere, titulos inamovibiles conferre, etc.

(6) Canonici scilicet in isto Concilio non habent ius suffragii *deliberativi* sed mere *consultivi*.

(7) Idem dicitur, si electio quidem locum habeat intra legitimum octo dierum spatium; sed rite et regulariter facta non fuerit.